

ارائه الگوی بومی سازی شاخص‌های مدیریت توسعه پایدار در سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان با رویکرد کیفی

دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۱ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۹

احمدرضا کاظمی^۱، محمدحسن شکی^{۲*}، علی مهدی‌زاده اشرفی^۳، اسدالله مهران^۴

۱. دانشجو دکتری، گروه مدیریت، واحد قائمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائمشهر، ایران ۲. استادیار، گروه مدیریت، واحد قائمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائمشهر، ایران ۳. استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران ۴. دانشیار، گروه مدیریت، واحد قائمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائمشهر، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: در دنیای امروز، توسعه پایدار و اقتصاد دانش بنیان از مهم‌ترین محورهای پیشرفت جوامع به شمار می‌روند. دانشگاه علوم پزشکی کرمان با توجه به نقش محوری خود در حوزه سلامت و پژوهش، می‌تواند با تدوین سیاست‌های مناسب، در راستای توسعه پایدار و تقویت اقتصاد دانش بنیان گام‌های مؤثری بردارد. از این رو هدف ارائه الگوی بومی‌سازی شاخص‌های مدیریت توسعه پایدار در سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان است.

روش کار: پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد کیفی و روش تحلیل مضمون انجام شد. داده‌ها از طریق انجام مصاحبه نیمه ساختار یافته جمع‌آوری گردید. جامعه پژوهش شامل اساتید هیئت علمی و همچنین مدیران ارشد دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند که با توجه به سطح اشباع داده‌ها، ۲۰ نفر با روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. داده‌ها به روش تحلیل مضمون و روش کلارک و براون و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیو دا بررسی گردید.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه شامل ۱۷۰ کد اولیه، ۵۶ مضمون پایه، ۱۵ مضمون سازمان دهنده و ۷ مضمون فراگیر تحت عنوان مدیریت دانش بومی، مدیریت فناوری، مدیریت جامعه و نیروی انسانی، مدیریت اقتصادی، توسعه ارتباطات و همکاری، مدیریت سیاست گذاری قوانین و مدیریت امنیت و بحران شناسایی شد.

نتیجه‌گیری: در این پژوهش، تلاش شده است تا با بررسی نقش سیاست‌گذاری در این حوزه، مدل مناسبی برای دانشگاه علوم پزشکی کرمان ارائه شود تا بتواند با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود، به عنوان موتور محرک توسعه پایدار در منطقه عمل نماید.

کلیدواژه‌ها: توسعه پایدار، دانش بنیان، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

* نویسنده مسئول: استادیار گروه مدیریت، واحد قائمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائمشهر، ایران

نمابر: -

تلفن: ۰۹۱۱۱۵۳۹۹۱۶

ایمیل: mh.shaki@qaemiu.ac.ir

مقدمه

امروزه با توجه به پیچیدگی عظیم نهادها در عرصه‌های مختلف جامعه از جمله سلامت و نیازمندی به تدوین استراتژی-های کاربردی؛ مدیریت توسعه پایدار به عنوان یک محور نوین خواهد توانست خلأهای ایجاد شده احتمالی از انحطاط مدیریت توسعه و جهت‌گیری‌های نادرست مدیریت دولت در حوزه سلامت و بهداشت را پر نماید (۱).

همچنین مدیریت توسعه پایدار یک مرجع مهم برای کشف ایده‌ها و ساختارهای پیچیده در حوزه سلامت است و می‌تواند به حفظ بقای مدیریت دولت و جامعه کمک کند (۲). با توجه به اهمیت سلامت جامعه، محیط آن (جامعه) نیز بسیار قابل تأمل است؛ ضمن آن که باید توجه داشت، انسان و محیط با هم در تعامل اند و لذا توسعه پایدار می‌تواند عملکرد ایمن انسان و محیط زیست را تضمین کند (۳).

متأسفانه بر اساس تخمین سازمان بهداشت جهانی، ۲۳٪ از تمام مرگ و میرهای رخ داده در جهان، با خطرات زیست محیطی مانند آلودگی هوا، آلودگی آب و قرار گرفتن در معرض مواد شیمیایی مرتبط است (۴). علی‌رغم این که رعایت بهداشت فردی در سلامت انسان بسیار موثر است، اما رعایت بهداشت و حفاظت سلامت محیط‌زیست در محدوده شهر، کشور و حتی فراتر از مرزهای بین‌المللی می‌تواند ضامن سلامت انسان‌ها باشد؛ از این رو تندرستی انسان مرتبط با مجموعه مواد و فرآیندهای محیطی اطراف او، سلامت آب، خاک‌های کشاورزی و سلامت هوا و دریاها است (۵). سالانه بیش از ۱۳ میلیون مرگ در سراسر جهان به دلیل عوامل محیطی قابل اجتناب است و یکی از این عوامل بحران آب و هوا به عنوان بزرگترین تهدید سلامت است (۶) و از سوی دیگر، آلودگی هوا به عنوان بزرگترین خطر زیست محیطی برای سلامت انسان در نظر گرفته می‌شود و یکی از دلایل اصلی قابل اجتناب مرگ و میر و بیماری در سطح جهان می‌باشد که هر ساله حدود ۷ میلیون نفر را در سراسر جهان به کام مرگ می‌کشد؛ سلامت افراد جامعه نتیجه تصمیم‌گیری در مورد نحوه مدیریت منابع طبیعی و محیط زیست است، اما اغلب از ارزیابی توسعه پایدار و فرآیندهای مدیریت و سیاست‌گذاری کنار گذاشته می‌شود و ناکارآمدی مدیریتی در توسعه پایدار سلامت در حالی است که سلامت اساسی‌ترین حق انسانی و یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه پایدار است (۷).

شرکت‌های دانش‌بنیان، شرکت‌های خصوصی یا تعاونی هستند که با هدف ترکیب علم و اقتصاد، نوآوری و تجاری‌سازی

محصولات فناورانه، به ویژه نرم‌افزار، به توسعه اقتصاد دانش‌محور کشور کمک می‌کنند (۸). این شرکت‌ها نقش مهمی در تأمین نیازهای سلامت و گسترش شبکه کسب‌وکار دارند. در واقع این شرکت‌ها حلقه واسطه بین ایده و تکنولوژی هستند که می‌توانند ایده‌ها را در مسیر رسیدن به تکنولوژی هدایت کنند و گاهی اوقات خود همین شرکت‌ها هم می‌توانند ایده خودشان را به تکنولوژی تبدیل کنند (۹).

حال آن که سلامت یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده کیفیت زندگی در هر جامعه‌ای است. با توجه به شرایط اقتصادی دشوار کنونی کشور، حفظ سلامت شهروندان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. متولیان امر باید با رویکردی مدبرانه به مدیریت توسعه پایدار و سیاست‌های اقتصادی دانش‌بنیان بپردازند تا بتوانند اقدام بهداشتی و درمانی مورد نیاز را تولید کنند و زمینه را برای توسعه کسب‌وکارهای اقتصادی فراهم آورند.

همچنین تحریم‌های طولانی‌مدت علیه ایران، بخش‌های مختلف جامعه از جمله سلامت و بهداشت را تحت تأثیر منفی قرار داده است. به همین دلیل، برای تضمین سلامت شهروندان و کاهش وابستگی به خارج، باید به سمت خودکفایی در حوزه سلامت حرکت کنیم. همچنین، توسعه کسب‌وکارهای مرتبط با سلامت و صادرات محصولات و خدمات این حوزه می‌تواند به تقویت اقتصاد کشور کمک کرده و وابستگی ما به درآمدهای نفتی را کاهش دهد.

بنابراین در این پژوهش به دنبال فراهم‌آوری امکان مدیریت توسعه پایدار در ارتباط با سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان برای اولین بار در کشور هستیم تا فرصتی برای پیشرفت، موفقیت، پیدا شدن قابلیت‌ها، رضایت افراد جامعه و عدالت ایجاد گردد. این مهم نیازمند شاخص‌هایی است که تاکنون در کشور پیاده‌سازی نشده است و نیاز به فراهم‌آوری ملی دارد تا با فرهنگ و قوانین و زیرساخت‌های ایران سازگار باشد و در نتیجه اثربخشی بیشتری از آن حاصل شود. از این رو، مدیریت توسعه پایدار در ارتباط با سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان نیازمند شاخص‌های بومی است که بر اساس آن، الگویی تدوین و اعتباریابی شود تا مورد استفاده ملی قرار بگیرد. به همین علت مسئله مطرح شده در این پژوهش حاکی از آن است که الگوی بومی شاخص‌های مدیریت توسعه پایدار در سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان چگونه است؟

روش کار

این پژوهش که از نظر هدف، توسعه‌ای است با رویکرد کیفی و با استفاده از روش تحلیل مضمون در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱ انجام شده است. روش تحلیل مضمون که با عناوین دیگری نظیر تحلیل موضوعی و تحلیل تماتیک نیز شناخته می‌شود، یکی از روش‌های متداول تحلیل محتوا و روشی برای تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه است که مهارت‌های اساسی موردنیاز برای بسیاری تحلیل‌های کیفی دیگر را نیز فراهم می‌آورد.

روش‌های رایج در تحلیل مضمون شامل قالب، مضامین ماتریس، مضامین شبکه مضامین و تحلیل مقایسه‌ای است که در این پژوهش از روش تحلیل شبکه مضامین استفاده شده است. در شبکه مضامین که آتراید استرلینگ (۲۰۰۱) آن را توسعه داده است، مضامین براساس روندی مشخص و در قالب مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر نظام‌مند می‌گردند (۱۰). مراحل پژوهش تحلیل مضمون براساس الگوی براون و کلارک (۲۰۰۶) به شرح زیر می‌باشد:

گام اول: طراحی پژوهش تحلیل مضمون

اولین گام شامل انتخاب موضوع پژوهش، بیان مسئله، بیان اهداف و سؤالات پژوهش و در گام بعدی انتخاب طرح پژوهش، تعیین قلمرو جامعه و نمونه صورت می‌گیرد. همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد، پژوهش حاضر با هدف شناسایی مدیریت توسعه پایدار در سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان و ارائه الگوی جامعی از این مؤلفه‌ها براساس عوامل شناسایی شده صورت گرفته است. تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA انجام شد.

گام دوم: گردآوری داده‌ها

جامعه مورد بررسی شامل صاحب‌نظران و اعضای هیئت علمی است که دارای آثار نوشتاری مرتبط، تجربه تدریس در دانشگاه‌ها بودند. از آنجایی که خبرگان و صاحب‌نظران به راحتی قابل شناسایی نبودند از این‌رو از روش نمونه‌گیری هدفمند زنجیره‌ای استفاده شد. نمونه‌گیری از خبرگان در این پژوهش تا زمانی ادامه پیدا کرد که فرایند اکتشاف و تجزیه و تحلیل به نقطه اشباع نظری رسید (۱۰). در نهایت با ۲۰ نفر مصاحبه شد که ۱۵ نفر عضو هیئت علمی و صاحب اثر و ۵ نفر از مدیران در دانشگاه علوم پزشکی کرمان بودند. داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته بصورت حضوری و با هماهنگی‌های لازم جمع‌آوری خواهد شد، مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۵۰ دقیقه به طول انجامید.

گام سوم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این مرحله پژوهشگر پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و تکمیل آن با یادداشت‌هایی که طی جلسات مصاحبه برداشته شده است به مطالعه دقیق و مکرر متون مصاحبه‌ها می‌پردازد و ایده‌های مستقل را در قالب مضامین پایه، دسته‌بندی کرده است و به هر کدام یک کد اختصاص داده شده است که می‌تواند به شناسایی مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر را ترسیم نماید. شبکه مضامین روابط میان مضامین را به صورت غیرخطی نشان می‌دهد. در این شبکه هیچ نوع سلسله‌مراتبی میان مضامین وجود ندارد و تأکید بر وابستگی و ارتباط میان اجزای شبکه می‌باشد. پس از ترسیم شبکه مضامین، شبکه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. البته محقق باید این نکته را در نظر داشته باشد که شبکه مضامین ابزار تحلیل است و نه خود تحلیل. پس از ترسیم شبکه مضامین به شکل رضایت‌بخش، پژوهشگر مجدداً به متن اصلی مراجعه و با کمک شبکه آن را تفسیر می‌نماید در بخش یافته‌های پژوهش به مضامین، شبکه مضامین و تفسیر شبکه به‌طور مفصل پرداخته می‌شود.

گام چهارم: ارائه نتایج تهیه گزارش و ارزیابی پژوهش

در این پژوهش برای اطمینان از پایایی پژوهش از روش توافق بین دو کدگذار استفاده شد. بدین صورت که علاوه بر محقق که کدگذاری اولیه را انجام داده است محقق دیگری نیز به صورت جداگانه به کدگذاری یافته‌ها پرداخت. نزدیک بودن این دو کدگذاری توافق را نشان می‌دهد و نشان‌دهنده پایایی است (۱۰). به‌منظور محاسبه میزان توافق از ضریب کاپا استفاده شد که مقدار آن ۰/۷۵ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی قابل‌قبولی است. همچنین برای اطمینان از روایی پژوهش، علاوه بر به‌کارگیری استراتژی حساسیت پژوهشگر در فرایند پژوهش، یافته‌ها در اختیار سه تن از خبرگان دانشگاهی قرار گرفت و به تأیید ایشان رسید.

همچنین برای رعایت اصول اخلاقی، ضمن تکمیل فرم رضایت‌نامه، در جریان مصاحبه به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد که داده‌ها صرفاً جنبه پژوهشی دارند و مشخصات مشارکت‌کنندگان و داده‌های اخذ شده محرمانه خواهد ماند، همچنین به آنان اطمینان داده شد که در همه مراحل پژوهش می‌توانند تقاضای خروج از مطالعه داشته باشند.

نتایج

سال بوده است. ۱۸ نفر آنها دارای مدرک تحصیلی دکتری و ۲ نفر فوق لیسانس بوده اند. (جدول ۱)

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می شود، ۱۱ نفر از شرکت کنندگان مرد و ۹ نفر زن بوده اند. کمترین سن ۲۸ سال و بیشینه آن ۵۵ سال و حداقل سابقه شغلی ۷ سال و حداکثر ۲۹

جدول ۱. مشخصات مشارکت کنندگان در مصاحبه و تعداد کد های استخراج شده از هر مصاحبه

مصاحبه شونده	سن	جنسیت	سابقه شغلی	مدرک	سمت
مصاحبه ۱	۳۵	مرد	۱۱	فوق لیسانس	مدیر
مصاحبه ۲	۴۵	زن	۲۱	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۳	۳۵	مرد	۱۴	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۴	۲۸	مرد	۷	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۵	۳۵	زن	۱۴	فوق لیسانس	مدیر
مصاحبه ۶	۳۰	زن	۹	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۷	۲۹	مرد	۸	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۸	۳۴	زن	۱۳	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۹	۲۸	مرد	۷	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۰	۳۴	زن	۱۳	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۱	۳۳	مرد	۱۲	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۲	۳۴	مرد	۱۳	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۳	۵۵	زن	۲۹	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۴	۴۶	مرد	۲۳	دکتری	مدیر
مصاحبه ۱۵	۴۵	مرد	۲۵	دکتری	مدیر
مصاحبه ۱۶	۳۰	زن	۹	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۷	۲۹	مرد	۸	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۱۸	۳۴	مرد	۱۳	دکتری	مدیر
مصاحبه ۱۹	۳۴	زن	۱۳	دکتری	هیأت علمی
مصاحبه ۲۰	۳۰	زن	۹	دکتری	هیأت علمی

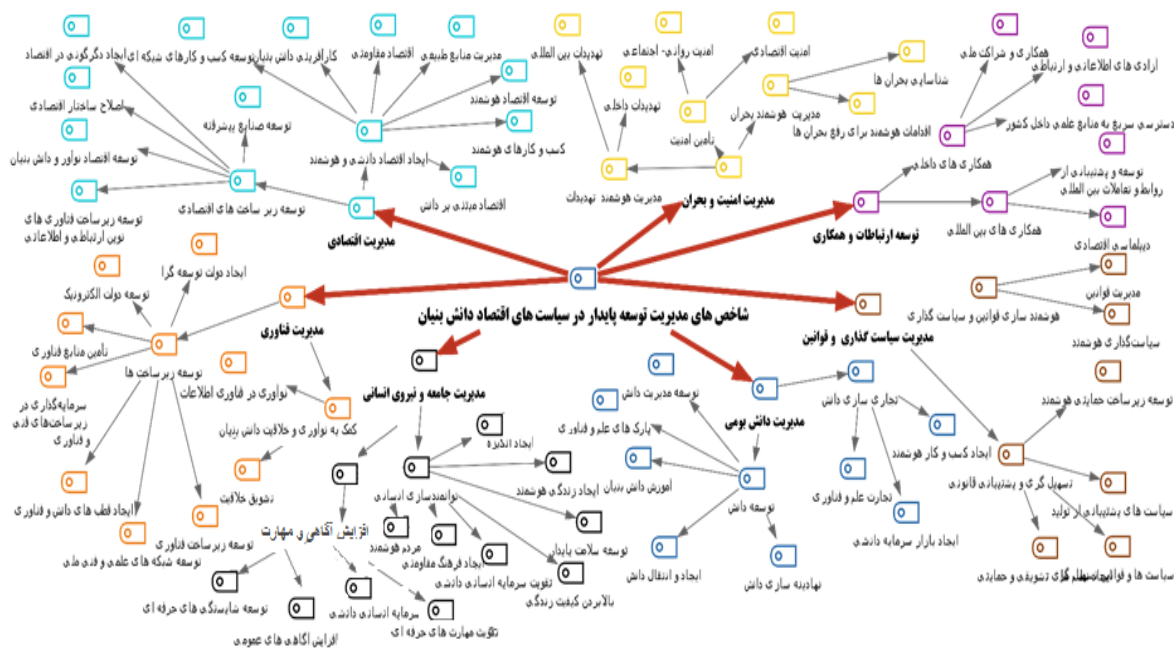
انسانی، مدیریت اقتصادی، توسعه ارتباطات و همکاری، مدیریت سیاست گذاری و قوانین و مدیریت امنیت و بحران بدست آمد. در ذیل مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر به تصویر کشیده شده اند (جدول ۲) و (شکل ۱).

به منظور تبیین بهتر دستاورد مقاله مقوله بندی های صورت گرفته در شش دسته قرار داده می شود. در نهایت تحلیل پایانی و مدل کیفی تحقیق به صورت شکل ارائه می شود (شکل ۱).

مصاحبه شوندهگان شامل ۱۵ نفر از استادان هیئت علمی رشته مدیریت دولتی و ۵ نفر مدیران بودند.

در ادامه با مطالعه دقیق و مکرر، متون ابتدا برای هر مصاحبه ایده های مستقل در قالب مضامین پایه شناسایی و به هر کدام یک کد اختصاص داده شد طبقه بندی مضامین پایه و سپس استخراج کدهای سازمان دهنده و فراگیر اقدام شده است؛ به طوری که از ۱۷۰ کد اولیه استخراج شده ۵۶ مضمون پایه و پس از مقوله بندی ۱۵ مضمون سازمان دهنده و در مرحله نهایی با بررسی مضامین سازمان دهنده ۷ مضمون فراگیر تحت عنوان مدیریت دانش بومی، مدیریت فناوری، مدیریت جامعه و نیروی

مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
دیپلماسی اقتصادی آزادی‌های اطلاعاتی و ارتباطی دسترسی سریع به منابع علمی داخل کشور همکاری و شراکت ملی ایجاد نظام‌های تشویقی و حمایتی توسعه زیرساخت‌های حمایتی هوشمند سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌گر سیاست‌های پشتیبانی از تولید سیاست‌گذاری هوشمند مدیریت قوانین امنیت اقتصادی امنیت روانی - اجتماعی اقدامات هوشمند برای رفع بحران‌ها شناسایی بحران‌ها تهدیدات بین‌المللی تهدیدات داخلی	همکاری‌های داخلی تسهیل‌گری و پشتیبانی قانونی هوشمندسازی قوانین و سیاست‌گذاری تأمین امنیت مدیریت هوشمند بحران مدیریت هوشمند تهدیدات	همکاری مدیریت سیاست‌گذاری و قوانین مدیریت امنیت و بحران مدیریت هوشمند تهدیدات

شکل ۱. الگوی بومی سازی شاخص‌های مدیریت توسعه پایدار در سیاست‌های اقتصاد دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان مستخرج از نرم‌افزار مکس کیودا

بحث

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که دانشگاه علوم پزشکی کرمان در مسیر تحقق اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه پایدار گام‌های مؤثری برداشته است. با این حال، همچنان چالش‌هایی وجود دارد که نیازمند توجه ویژه سیاست‌گذاران و مدیران دانشگاه است. در ادامه، به بحث از نتایج تحقیق خواهیم پرداخت.

مضمون فراگیر مدیریت دانش بومی شامل ۲ مضمون سازمان دهنده تجاری‌سازی دانش، توسعه دانش در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. در این راستا، مضمون فراگیر مدیریت دانش بومی در دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر دو محور اصلی تأکید دارد. تجاری‌سازی دانش و توسعه دانش. باتوجه به پژوهش (۱۱) تأکید دارند که سیاست‌های اقتصادی باید در چارچوب رویکرد سلامت در همه سیاست‌ها ادغام شود. این رویکرد مستلزم آن است که تمام سیاست‌گذاری‌ها - از جمله آموزش عالی، نوآوری، و توسعه اقتصادی - در راستای بهبود سلامت عمومی طراحی شوند. این دیدگاه به‌خوبی با هدف «تجاری‌سازی دانش» در دانشگاه علوم پزشکی کرمان هماهنگ است؛ چرا که تبدیل دانش به محصولات کاربردی نه تنها به رشد اقتصادی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند در ارتقاء شاخص‌های سلامت عمومی نیز نقش بسزایی ایفا کند. همچنین، این فرآیند می‌تواند به کاهش وابستگی به واردات تجهیزات پزشکی و افزایش تاب‌آوری سیستم سلامت منجر شود. همچنین باتوجه به پژوهش (۱۲)، مفهوم «سلامت» به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از توسعه پایدار معرفی شده است. آن‌ها معتقدند که توسعه پایدار زمانی تحقق می‌یابد که سلامت به‌عنوان یک هدف اصلی در فرایندهای آموزشی، پژوهشی و سیاست‌گذاری در نظر گرفته شود. این موضوع مستقیماً با مضمون «توسعه دانش» در دانشگاه علوم پزشکی کرمان در ارتباط است. چراکه تقویت پژوهش‌های علمی در حوزه سلامت، تربیت نیروی انسانی متخصص، و بهره‌گیری از ظرفیت‌های محلی، همگی ابزارهایی برای ارتقاء سطح سلامت پایدار در منطقه به شمار می‌آیند.

مضمون فراگیر مدیریت فناوری شامل ۲ مضمون سازمان دهنده توسعه زیرساخت‌ها، کمک به نوآوری و خلاقیت دانش بنیان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است.

مضمون فراگیر مدیریت فناوری در دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر دو محور اساسی تأکید دارد: توسعه زیرساخت‌ها و کمک به نوآوری و خلاقیت دانش بنیان.

همچنین در پژوهش (۹) نویسندگان تأکید دارند که کمک به نوآوری و خلاقیت دانش‌بنیان بر حمایت از ایده‌ها و دستاوردهای علمی و فناورانه‌ای تأکید دارد که توسط اعضای هیئت‌علمی، دانشجویان، و پژوهشگران دانشگاه ارائه می‌شود. این محور شامل برنامه‌ریزی برای شناسایی و هدایت استعدادها، ارائه تسهیلات مالی و فنی، و ایجاد فضای نوآورانه‌ای است که در آن ایده‌های خلاق به محصولات و خدمات عملی تبدیل شوند. دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌تواند از طریق تقویت ارتباط بین نهادهای دانش‌بنیان و صنعت، بستری برای تجاری‌سازی ایده‌ها و رشد اقتصادی منطقه فراهم کند. این دو مضمون سازمان دهنده با هم ترکیبی مؤثر از مدیریت فناوری را شکل می‌دهند که می‌تواند به ارتقای جایگاه دانشگاه علوم پزشکی کرمان در حوزه فناوری‌های پزشکی و بهداشتی، و همچنین بهبود سطح زندگی جامعه محلی و ملی کمک کند. با توجه به پژوهش (۹) حوزه سلامت عمومی به‌عنوان یکی از عناصر کلیدی توسعه پایدار در لهستان و اتحادیه اروپا بررسی شده است. یکی از مهم‌ترین نکات این پژوهش، تأکید بر اهمیت سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های سلامت و فناوری اطلاعات پزشکی به‌منظور بهبود عملکرد سیستم بهداشت عمومی است. این امر به‌طور مستقیم با محور نخست مدیریت فناوری در دانشگاه علوم پزشکی کرمان مرتبط است. ایجاد آزمایشگاه‌های مجهز، توسعه فناوری‌های سلامت دیجیتال، و ارتقاء شبکه‌های ارتباطی دانشگاهی، همگی می‌توانند نقشی کلیدی در پاسخ‌گویی به نیازهای سلامت جامعه ایفا کنند و همزمان باعث افزایش ظرفیت‌های پژوهشی دانشگاه شوند.

مضمون فراگیر مدیریت جامعه و نیروی انسانی شامل ۲ مضمون سازمان دهنده توانمندسازی انسانی، افزایش آگاهی و مهارت در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است.

باتوجه به پژوهش (۱۳) بر مولفه‌های حیاتی در شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان تأکید شده است که توسعه سرمایه انسانی مهم‌ترین عامل در ارتقای عملکرد نهادهای علمی است. از نگاه این پژوهش، توانمندسازی کارکنان، اساتید و دانشجویان تنها به مهارت‌آموزی محدود نمی‌شود، بلکه باید با سازوکارهای انگیزشی، فرصت‌های ارتقاء و حمایت‌های ساختاری همراه باشد. در همین راستا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان نیز با ایجاد فضای حمایتی، اجرای برنامه‌های هدفمند آموزشی و توسعه شغلی، می‌تواند نیروی انسانی متخصص و کارآمدی را تربیت کند که نه تنها در پاسخ به نیازهای داخلی مؤثر باشند بلکه در سطح ملی و بین‌المللی نیز رقابت‌پذیر شوند. توانمندسازی در

اینجا به معنای برون رفت از رویکردهای سنتی و حرکت به سمت مدیریت نوآورانه منابع انسانی است.

همچنین با پژوهش (۱۴) تحت عنوان "چارچوب اقدام برای آموزش میان رشته‌ای و همکاری‌های حرفه‌ای"، به وضوح آمده است که ارتقای مهارت‌های کاربردی از جمله مهارت‌های ارتباطی، مدیریتی و تخصصی یکی از ملزومات حیاتی در بهبود عملکرد نهادهای آموزش سلامت است. این گزارش پیشنهاد می‌دهد که نهادهای دانشگاهی باید با ارائه دوره‌های مشترک، کارگاه‌های کاربردی، و برنامه‌های تبادل تجربه، بستری برای ارتقای توانمندی‌های چندبعدی فراهم کنند. در این چارچوب، دانشگاه علوم پزشکی کرمان با تمرکز بر محور دوم، می‌تواند از طریق آموزش‌های نوین و مهارت‌محور، نیروهایی تربیت کند که علاوه بر دانش تخصصی، در عرصه‌ی حل مسئله، تعامل بین‌رشته‌ای، و ارائه خدمات مؤثر به جامعه نیز توانمند باشند.

مضمون فراگیر مدیریت اقتصادی شامل ۲ مضمون سازمان دهنده ایجاد اقتصاد دانشی و هوشمند، توسعه زیرساخت‌های اقتصادی در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است.

با توجه به پژوهش (۱۵) نتایج نشان می‌دهد که اقتصاد دانشی نقش مهمی در توسعه‌ی پایدار ایفا می‌کند. در این تحقیق، فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به عنوان مؤثرترین عامل در حمایت از توسعه‌ی پایدار در بخش‌های عمومی و خصوصی معرفی شده است. همچنین، آموزش و منابع انسانی نیز تأثیر قابل توجهی در این زمینه دارند در این راستا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌تواند با بهره‌گیری از دانش تخصصی در حوزه‌های بهداشت و پزشکی، اکوسیستمی ایجاد کند که نوآوری و هوشمندی اقتصادی را در سطح منطقه‌ای و ملی تقویت کند. این رویکرد به جذب سرمایه‌گذاری، افزایش کارآفرینی دانش‌بنیان، و تولید محصولات و خدمات با ارزش افزوده بالا منجر خواهد شد.

همچنین پژوهش (۱۸) نشان می‌دهد که پایداری در سازمان‌های بهداشتی نیازمند توجه به عوامل توسعه‌ای و پیشگیرانه است. این عوامل شامل بهبود ساختارهای مدیریتی، ارتقای مهارت‌های کارکنان، و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی است. در این زمینه، دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌تواند با ایجاد سیاست‌های مالی شفاف، تقویت مدیریت بودجه، و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در مدیریت اقتصادی، زمینه‌ساز رشد و پایداری اقتصادی در دانشگاه شود.

مضمون فراگیر توسعه ارتباطات و همکاری شامل ۲

مضمون سازمان دهنده همکاری‌های بین‌المللی، همکاری‌های داخلی در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. با توجه به پژوهش (۱۹) یکی از موانع اصلی در توسعه‌ی اقتصاد دانش‌بنیان، عدم وجود چارچوب‌های نهادی و قانونی منسجم است. این مطالعه تأکید می‌کند که برای پیشرفت در این حوزه، نیاز به همکاری‌های بین‌المللی و تبادل دانش با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی جهانی وجود دارد. دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌تواند با ایجاد و تقویت ارتباطات علمی، پژوهشی و آموزشی با دانشگاه‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، فرصت‌های جدیدی برای ارتقای سطح علمی و پژوهشی خود فراهم کند. این همکاری‌ها می‌تواند به جذب دانشجویان بین‌المللی، توسعه‌ی فرصت‌های آموزشی مشترک و انتقال فناوری‌های نوین منجر شوند.

با توجه به پژوهش (۲۱) به بررسی اقتصاد دانش‌بنیان در حوزه‌ی ورزش پرداخته و تأکید می‌کند که برای تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، نیاز به همکاری‌های داخلی مؤثر بین بخش‌های مختلف دانشگاهی وجود دارد. این همکاری‌ها می‌تواند به هم‌افزایی منابع، بهبود عملکرد و هماهنگی بین واحدها، و تسهیل اجرای پروژه‌ها و برنامه‌های مشترک کمک کنند. دانشگاه علوم پزشکی کرمان با تقویت این نوع همکاری‌ها می‌تواند به‌طور مؤثرتری از ظرفیت‌های داخلی خود بهره‌برداری کرده و به سمت تحقق اهداف مشترک در زمینه‌های آموزشی، پژوهشی و خدمات بهداشتی حرکت کند.

مضمون فراگیر مدیریت سیاست‌گذاری و قوانین شامل ۲ مضمون سازمان دهنده تسهیل‌گری و پشتیبانی قانونی، هوشمندسازی قوانین و سیاست‌گذاری در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است.

با توجه به پژوهش (۱۸) در زمینه اقتصاد دانش‌بنیان، به‌وضوح بیان شده است که یکی از پیش‌نیازهای اساسی برای شکل‌گیری و پایداری اکوسیستم‌های نوآورانه، ساختارهای قانونی شفاف، تسهیل‌گر و حامیانه است. در این تحقیق، ذکر شده که قوانین پیچیده، ناکارآمد، یا سنتی می‌تواند مانعی جدی برای مشارکت فعال نخبگان علمی و دانشگاهیان در پروژه‌های نوآورانه باشند. در همین راستا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان با طراحی قوانین شفاف، بازنگری فرآیندهای اداری، و کاهش بوروکراسی غیرضروری می‌تواند فضای دانشگاه را برای توسعه علمی و پژوهشی تسهیل کند. ارائه خدمات حقوقی مؤثر، تدوین آیین‌نامه‌های حمایتی برای اعضای هیئت‌علمی، و ساماندهی دقیق قراردادهای پژوهشی می‌تواند از مصادیق این محور باشد. با توجه به پژوهش (۲۰) در رابطه با حکمرانی هوشمند در

دانشگاه‌ها، به‌ویژه در حوزه سیاست‌گذاری، نشان می‌دهد که استفاده از فناوری اطلاعات برای جمع‌آوری داده، تحلیل روندهای مدیریتی، و اتوماسیون فرآیندهای قانون‌گذاری می‌تواند اثربخشی تصمیم‌گیری را به شکل چشمگیری افزایش دهد. هوشمندسازی سیاست‌گذاری، با کمک سامانه‌های مبتنی بر هوش مصنوعی، پایگاه‌های دانش حقوقی، و پلتفرم‌های مشارکت الکترونیک اعضای دانشگاه، می‌تواند به کاهش خطای انسانی، شناسایی خلأهای قانونی، و ارتقای سرعت پاسخگویی مدیریتی کمک کند. به‌ویژه در محیط‌های علمی پویا مانند دانشگاه علوم پزشکی کرمان که نیاز به پاسخ سریع به تغییرات علمی، بهداشتی و اجتماعی وجود دارد، چنین رویکردی حیاتی است.

مضمون فراگیر مدیریت امنیت و بحران شامل ۳ مضمون سازمان دهنده تأمین امنیت، مدیریت هوشمند بحران، مدیریت هوشمند تهدیدات در دانشگاه علوم پزشکی کرمان است.

باتوجه به پژوهش (۱۶) مدیریت هوشمند بحران به معنای استفاده از تکنولوژی‌های پیشرفته برای شبیه‌سازی، پیش‌بینی و پاسخ سریع به بحران‌ها است. این امر شامل تدوین برنامه‌های آمادگی و پاسخ به بحران، طراحی فرآیندهای سریع و هماهنگ برای واکنش به شرایط اضطراری، و به‌کارگیری ابزارهای هوشمند برای هماهنگی و مدیریت بحران‌ها است. مطالعات نشان داده‌اند که دانشگاه‌ها با استفاده از سیستم‌های مدیریت بحران دیجیتال می‌توانند در برابر بحران‌های غیرمنتظره نظیر بلایای طبیعی یا حوادث به‌طور مؤثری واکنش نشان دهند. تأکید دارند که تقویت سیستم‌های نظارتی، هوشمندسازی مراقبت‌ها و استفاده از فناوری‌های نوین برای جلوگیری از بروز بحران‌های غیرمنتظره در دانشگاه‌ها ضروری است. از طریق به‌کارگیری فناوری‌های امنیتی پیشرفته، مانند سیستم‌های هشداردهنده و نظارت‌های دقیق، دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌تواند از وقوع بحران‌های غیرمنتظره جلوگیری کند و به‌طور مؤثری تهدیدات را شناسایی و کاهش دهد.

باتوجه به پژوهش (۱۷) تأمین امنیت یکی از ارکان اساسی برای جلوگیری از وقوع بحران‌ها و حفظ آرامش و کارایی در یک دانشگاه است. این امنیت می‌بایست در سه سطح فیزیکی، اطلاعاتی و دیجیتال تأمین گردد. مطالعات نشان می‌دهند که دانشگاه‌ها باید زیرساخت‌های فیزیکی مستحکم داشته باشند که شامل حفاظت از ساختمان‌ها، آزمایشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی باشد. همچنین، تهدیدات سایبری و سرقت‌های اطلاعاتی از دیگر خطراتی هستند که دانشگاه‌ها را تهدید می‌کنند و باید از

سیستم‌های اطلاعاتی به‌طور ویژه حفاظت شود. همچنین تأکید دارند که تقویت سیستم‌های نظارتی، هوشمندسازی مراقبت‌ها و استفاده از فناوری‌های نوین برای جلوگیری از بروز بحران‌های غیرمنتظره در دانشگاه‌ها ضروری است. از طریق به‌کارگیری فناوری‌های امنیتی پیشرفته، مانند سیستم‌های هشداردهنده و نظارت‌های دقیق، دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌تواند از وقوع بحران‌های غیرمنتظره جلوگیری کند و به‌طور مؤثری تهدیدات را شناسایی و کاهش دهد. میتوان گفت که مدیریت هوشمند تهدیدات بر شناسایی و پیشگیری از تهدیدات احتمالی، چه در زمینه‌های امنیتی، چه در زمینه‌های سایبری و تهدیدات مرتبط با سلامت تأکید دارد. این نوع مدیریت شامل ارزیابی و تحلیل تهدیدات موجود، پیش‌بینی وقوع تهدیدات آینده و طراحی سیاست‌ها و روش‌های مقابله با آن‌ها با استفاده از فناوری‌های هوشمند است. مطالعات نشان می‌دهند که دانشگاه‌ها باید برای شناسایی تهدیدات امنیتی و سایبری از ابزارهای پیشرفته استفاده کنند تا بتوانند تهدیدات را به‌سرعت شناسایی کرده و از وقوع آسیب‌های احتمالی جلوگیری کنند. دانشگاه‌ها با بهره‌گیری از تحلیل داده‌ها و شبیه‌سازی تهدیدات، می‌توانند به‌طور مؤثری تهدیدات سایبری و فیزیکی را شناسایی کنند و اقدامات پیشگیرانه لازم را برای کاهش آسیب‌ها انجام دهند.

نتیجه‌گیری

دانشگاه علوم پزشکی کرمان با بهره‌گیری از رویکردهای مدیریت فراگیر در زمینه‌های مختلف، می‌تواند به‌طور مؤثری به تحقق اهداف علمی، پژوهشی و اجتماعی خود دست یابد. این دانشگاه با تأکید بر مدیریت اقتصادی و ایجاد اقتصاد دانشی و هوشمند، قادر خواهد بود منابع مالی خود را بهینه‌سازی کرده و زیرساخت‌های اقتصادی لازم برای نوآوری و توسعه را فراهم کند. از سوی دیگر، مدیریت جامعه و نیروی انسانی با ارتقای توانمندی‌های فردی و سازمانی، نیروی انسانی کارآمد و متخصص را برای مقابله با چالش‌های آینده تربیت خواهد کرد. در زمینه مدیریت ارتباطات و همکاری، تقویت همکاری‌های داخلی و بین‌المللی می‌تواند به‌عنوان یک عامل کلیدی در تبادل دانش، توسعه پژوهش‌های مشترک، و گسترش شبکه‌های علمی و فرهنگی عمل کند. همچنین، مدیریت سیاست‌گذاری و قوانین با تسهیل‌گری و هوشمندسازی قوانین، به ایجاد محیطی قانونی و شفاف برای پیشبرد اهداف دانشگاه کمک خواهد کرد. مدیریت امنیت و بحران نیز با تأمین امنیت

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافی بین نویسندگان وجود ندارد.

حمایت مالی

حمایت مالی برای انجام این پژوهش دریافت نشده است.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش در کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی با کد IR.IAU.SARI.REC.1403.117 به تصویب رسیده است.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان بطور یکسان در تهیه این مقاله مشارکت داشتند.

References

1. Zahedi S, Danai Fard H. The new paradigm: from development management to sustainable development management. *Improvement and Transformation Management Studies*. 2015;7(27):1-24. (in Persian)
2. Misztal P. Sustainable development and quality of life in Poland compared to other OECD member countries. *European Research Studies Journal*. 2021;24(3):663-75.
3. Kozaczynski W. Sustainable development and human safety. *Bezpieczenstwo, Teoria I Praktyka*. 1996;4(2):75-83.
4. Khorsandi M. Health is one of the most important indicators of sustainable development. *Journal of Arak University of Medical Sciences And Health Services*. 2021;6(2):30-6. (in Persian)
5. Ghafari A, Nilofar H, Majai M. Activities of 443 knowledge-based companies in the field of health. *Monthly Medical Engineering and Laboratory Equipment*. 2018;1. (in Persian)
6. Hanafi Neiri K, Porjabali R, Babaei M. Problemology of knowledge-based development. *Program Development Research*. 2022;3(1):181-205. (in Persian)
7. Rafiei M, Jahangerdi Rad M, Sufi Karimi F. Analysis of Iran's sustainable development indicators in population and health sectors. *Journal of Environmental Health Engineering*. 2018;6(3):265-80. (in Persian)
8. Strzelecka A. The field of "public health" as a component of sustainable development—Poland compared to the European Union. *Sustainability*. 2021;13(2):1-20.

دسترسی آزاد

فیزیکی و دیجیتال، مدیریت هوشمند بحران‌ها و تهدیدات، از سلامت و پایداری محیط دانشگاهی حفاظت کرده و آن را در برابر تهدیدات مختلف مقاوم خواهد ساخت. در مجموع، این رویکردهای جامع و هم‌افزا می‌توانند دانشگاه علوم پزشکی کرمان را به‌عنوان یک مرکز علمی پیشرو در حوزه‌های مختلف، از جمله آموزش، پژوهش، اقتصاد، و امنیت، تقویت کرده و بسترهای لازم برای تحقق اهداف بلندمدت آن فراهم آورند.

تشکر و قدردانی

در پایان از لطف و همکاری جناب آقای میثم عاقلی، مسئولین محترم دانشگاه علوم پزشکی کرمان و کلیه خبرگان و نخبگان حوزه سلامت که در انجام پژوهش حاضر مرا یاری رساندند. از هیئت محترم داوری مجله دانشگاه علوم پزشکی جیرفت که با ارائه نکته نظرات در سرانجام رساندن کار پژوهشی حاضر مرا راهنمایی نمودند، کمال تشکر و امتنان را بعمل می‌آورم.

9. Takian A, Rajaeieh G. Peace, health, and sustainable development in the Middle East. *Archives of Iranian Medicine*. 2020;23(4):23-6.
10. Agheli M, NikMenesh Sh, Rashidi H, Jalali P. Training on thesis writing and scientific article writing. Tehran: Dibagaran Book Institute; 2023. (in Persian)
11. Rigby E, Hatch M. Incorporating economic policy into a 'health-in-all-policies' agenda. *Health Affairs*. 2016;35(2):11-21.
12. Kjrgård B, Land B, Pedersen K. Health and sustainability. *Health Promotion International*. 2014;29(3):558-68.
13. Ghasemi M, Faqihi M, Alizadeh P. Requirements for achieving a knowledge-based economy at the macro level: analysis of the legal framework in Iran and providing policy recommendations. *Economic Research Journal*. 2017;18(68):99-152. (in Persian)
14. Aliabadian A, Khamsa A, Zamani Moghadam A, Hosseini Shakib M. Identifying and ranking the key factors affecting the acquisition of value based on innovation economy in knowledge-based information technology companies. *Program Development Research*. 2022;4(1):39-66. (in Persian)
15. Almawishir N, Benlaria H. Using the PLS-SEM model to measure the impact of the knowledge economy on sustainable development in the Al-Jouf region of Saudi Arabia. *Sustainability*. 2023;15(8):46-64.
16. Calabrese M, Suparaku S, Santovit S, Hysa X. Preventing and developmental factors of sustainability in healthcare organisations from the

مجله دانشگاه علوم پزشکی جیرفت / دوره ۱۱، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۳

perspective of decision makers: an exploratory factor analysis. BMC Health Services Research. 2023;23(1):797.

17. Ameri M, Zulfiqari H, Pourmanafi A. Effective requirements for providing economic security on the platform of knowledge-based production. National Security. 2022;13(47):127-56. (in Persian)

18. Anabestani A, Tavakolnia J, Arjang Z. Analysis of competitiveness components affecting the realization of urban knowledge-based economy (Kerman case study). Geographical Studies of Dry Areas. 2021;13(50):78-97. (in Persian)

19. Guderzond Chegini M. Sustainable development, indicators and policy. World Politics. 2014;4(2):216-37.

20. Al-Qahtani A, Shirazi N. What are the binding constraints for a knowledge-based economy in Qatar?. Sustainability. 2023;15(5):38-71.

21. Amini M, Etagiya N, Nowrozi Seyyed Hosseini R. Identifying the components and levels of knowledge-based economy in sports (qualitative approach). Sports Management Studies. 1399;12(60):41-60. (in Persian)

Presenting a Model of Localization of Sustainable Development Management Indicators in Knowledge-based Economy Policies in Kerman University of Medical Sciences with a Qualitative Approach

Received: 1 Aug 2024

Accepted: 9 Dec 2024

Ahmadreza Kazemi¹, Mohammadhassan Shakki^{2*}, Ali Mehdizadeh Ashrafi³, Asadollah Mehrara⁴

1. PhD Student, Department of Management, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran 2. Assistant Professor, Department of Management, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran 3. Assistant Professor, Department of Public Administration, Firoozkough Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran 4. Assistant Professor, Department of Management, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran

Abstract

Introduction: In today's world, sustainable development and knowledge-based economy are considered the most important axes of society's progress. Given its pivotal role in the field of health and research, Kerman University of Medical Sciences can take effective steps towards sustainable development and strengthening the knowledge-based economy by formulating appropriate policies. Therefore, the aim is to present a model for localizing sustainable development management indicators in knowledge-based economy policies.

Materials and Methods: The present study was conducted using a qualitative approach and thematic analysis method. Data were collected through semi-structured interviews. The research population included faculty members and senior managers of Kerman University of Medical Sciences in 2022-2023, and considering the level of data saturation, 20 people were selected using the snowball sampling method. The data were analyzed using thematic analysis method and the Clark and Brown method and using MAXQDA software.

Results: The results of the interview analysis included 170 initial codes, 56 basic themes, 15 organizing themes, and 7 overarching themes, including indigenous knowledge management, technology management, community and human resources management, economic management, communication and cooperation development, policy-making management, and security and crisis management.

Conclusion: In this study, an attempt has been made to present a suitable model for Kerman University of Medical Sciences by examining the role of policy-making in this area so that it can act as a driving force, by utilizing existing capacities, for sustainable development in the region.

Keywords: Sustainable development, Knowledge-based, Kerman University of Medical Sciences

*Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Management, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran.

Email: mh.shaki@qaemiau.ac.ir

Tel: +98 9111539916

Fax: -